

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/72202> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Saefullah, K.

Title: Gintingan in Subang : an indigenous institution for sustainable community-based development in the Sunda Region of West Java, Indonesia

Issue Date: 2019-04-30

Samenvatting

Wetenschap en ontwikkeling zijn twee onderwerpen die de aandacht hebben getrokken van wetenschappers, studenten en het publiek sinds de bijdragen van wetenschappelijke methoden onderdeel uitmaken van de ontwikkeling van een land. Wetenschap levert bijdragen aan vele problemen die voortvloeien uit mens en maatschappij, terwijl ontwikkeling het gelaagde en complexe proces behelst waarmee de mensheid zowel individueel als collectief haar welzijn probeert te bereiken. Binnen die context zijn er overeenkomsten aan te wijzen tussen wetenschap en ontwikkeling als het gaat om hun doelen en bijdragen aan menselijk welzijn. Het ontwikkelingsdebat omvat vele themata die uiteenlopen van verschillende economische benaderingen tot anthropologische beschrijvingen van de verscheidenheid in samenlevingen.

In de benadering van het begrip ontwikkeling kan men onderscheid maken tussen twee dominante stromingen, de 'exogene' en de 'endogene' invalshoek. Slikkerveer & Dechering (1995) benoemden deze twee invalshoeken respectievelijk als de 'etic' en de 'emic' benadering. De exogene benadering gaat uit van externe interventies naar mens en maatschappij om te bepalen hoe ontwikkeling gepland, geïmplementeerd en gemeten moet worden. In die zin wordt de vooruitgang in ontwikkeling bepaald door de waarneming van buitenaf. Dat kan gebeuren door een interventie van boven af door een centrale regering, of door een interventie van buitenaf in lokale gemeenschappen. Een van de manieren waarop vooruitgang wordt gemeten van buitenaf is het inkomensniveau, hetgeen door de Wereldbank (2018) voor landen in vier categorieën wordt ingedeeld; *high-income*, *upper-middle-income*, *lower-middle income*, en *lower-income*. In deze etic benadering wordt de mate van ontwikkeling van een samenleving vastgesteld aan de hand van de verschuiving langs deze schaal van laag inkomen naar hoog inkomen. Hoewel deze benadering al door meerdere auteurs als te eenzijdig werd bekritiseerd, i.c. Kaplan (2012), De Bekker (2016), Slikkerveer (2019), met name omdat deze uitgaat van een westerse visie op vooruitgang en modernisering, wordt deze nog door veel landen gehanteerd. Hun beleid en ontwikkelingsplannen worden gespiegeld aan die van westerse landen, uiteenlopend van de verspreiding van onderwijs tot de publieke infrastructuur.

Zoals Kaplan (2012) al vaststelde, is het niet verwonderlijk dat de economische vooruitgang vaak vergezeld gaat van een grotere interne ongelijkheid, ontoereikende gezondheidszorg, of milieurampen als gevolg van overexploitatie. Zo beschouwd is een dergelijke economische ontwikkeling eenzijdig en komt niet alle inwoners in gelijke mate ten goede. In het geval van Indonesië is dit eveneens aantoonbaar. De vooruitgang in economische groei in de decennia na de monetaire crisis van de jaren 1990, gemeten naar inkomen, heeft eveneens geleid tot grotere inkomensongelijkheid. Daarnaast heeft deze groei geleid tot meer roofofbouw op het milieu. De duizenden eilanden verspreid over 34 provincies, met het grote aantal lokale gemeenschappen, vereisen een meer omvattende benadering die ruimte biedt aan de inherente ongelijkheid en diversiteit (Lucas & Warren 2011, Wereldbank 2014).

Gezien deze redeneringen komt de tweede invalshoek, ofwel de endogene of emic benadering ter overweging van de ontwikkelingsplanners. De benadering gaat uit van het gezichtspunt ten aanzien van ontwikkeling van de leden van die betreffende gemeenschap zelf. Vanuit deze benadering is het niet langer mogelijk om onderscheid te maken tussen bestaande categorieën van 'ontwikkeld', 'in ontwikkeling', of 'minder ontwikkeld'. De mate van ontwikkeling kan dan alleen maar worden vastgesteld aan de hand van de normering die de gemeenschap zelf heeft aangelegd (cf Hiemstra 2008). In het pionierswerk van Warren, Slikkerveer & Brokensha (1995) is deze emic benadering in extenso beschreven. Hun werk toont aan dat het integreren van de socio-culturele context in het ontwikkelingsbeleid essentieel is. Hun benadering toont ook aan dat de participatie van de lokale bevolking in het ontwikkelingsproces een voorwaarde is voor een succesvol beleid. In tegenstelling tot de etic benadering (van bovenaf en van buitenaf), gebruikt de emic benadering de invalshoek van onderaf en van binnenuit. Deze emic benadering

van ontwikkeling, zoals beschreven door Slikkerveer & Dechering (1995), gaat uit van de inherente heterogeniteit van samenlevingen. Er is geen eenduidige wijze van de benadering van de ontwikkelingsproblematiek op wereldniveau. Zoals Hill (2014) betoogt, moeten ontwikkelingsmodellen in Zuid-Oost Azië onderscheiden worden van de Afrikaanse of Europese modellen, juist vanwege de diversiteit in socio-culturele verschillen. Bovendien zou zelfs onderscheid gemaakt moeten worden tussen ontwikkelingsmodellen per land. Het pionierswerk van Warren, Slikkerveer & Brokensha (1995), evenals als het latere werk van Shaffer, Deller & Marcouillier (2006) bieden aanknopingspunten voor de wijze waarop de lokale culturele context verdisconteert kan worden in de doelstellingen en implementatie van ontwikkelingsplannen.

De emic benadering is in staat om de lokale cultuur te begrijpen en het besluitvormingsproces en gemaakte keuzes te doorgronden en toe te passen, met name om veranderingen in het kader van ontwikkeling van de lokale gemeenschap te begeleiden. Het toont aan hoezeer culturele verscheidenheid ten grondslag ligt aan de diversiteit in de benadering van ontwikkeling. Het betoog omtrent ontwikkelingsstrategieën heeft recentelijk het belang van de rol van de lokale cultuur opnieuw centraal gesteld, naar aanleiding van het tekortschieten van de conventionele benaderingen ten aanzien van economische groei en sociale transformatie, die gebaseerd zijn op een gebrekkige meetbaarheid van daadwerkelijke ontwikkeling (cf Clammer 2005). Howard (1994) benadrukt, dat dit debat een sterke relatie vertoont met de bijdrage van *science* en *ethnoscience* aan ontwikkeling. Terwijl de (moderne) wetenschap vele bijdragen heeft geleverd aan alle samenlevingen die gebaseerd zijn op de evolutionaire processen van modernisering, secularisatie en liberalisering in de filosofie van westerse samenlevingen, heeft *ethnoscience* vooral een bijdrage geleverd op basis van het perspectief van de inheemse bevolking en hun kennissystemen over ontwikkeling, in het bijzonder op het niveau van de lokale gemeenschappen. Terwijl de 'moderne' wetenschap zich op positivistische en empirische argumenten baseert, zoals wetenschappelijke ontdekkingen en bijdragen, gaat de *ethnoscience* uit van lokale kennis systemen als op ervaring beruste bewijsvoering voor duurzame socio-economische ontwikkeling. *Ethnoscience* maakt daarin geen onderscheid tussen 'modern' en 'traditioneel' aangezien beiden ontwikkeld zijn door de evolutionaire processen die een bijdrage aan gemeenschappen hebben geleverd.

Zoals Bronowski (1981) vaststelt, dat: '*de toepassing van wetenschap, inclusief geloof en magie, vormt een fundamentele eigenschap van alle menselijke samenlevingen*'. De recente overname van de emic visie op ontwikkeling heeft belangrijke gevolgen gehad voor het algemene debat over ontwikkelingstheorieën. Zowel het concept, de doelstellingen, alsook de indicatoren van ontwikkeling zouden niet alleen maar vanuit de visie van 'outsiders' benaderd moeten worden, maar ook vanuit de visie van de 'insiders', t.w. vanuit de lokale bevolking zelf om zo een proces van duurzame ontwikkeling te bereiken.

Deze nieuwe oriëntatie van socio-economische ontwikkeling heeft een nieuwe benadering van de onderwerpen van *ethnoscience* en ontwikkeling teweeggebracht, die bekend is geworden als *ethno-economics* en *ethnodevelopment*. Dat betekent, dat socio-culturele factoren niet langer in ontwikkelingsprogramma's en projecten buiten beschouwing kunnen worden gelaten (cf UNESCO 1994; Warren, Slikkerveer & Brokensha 1995). De groeiende aandacht voor de 'culturele dimensie van ontwikkeling' heeft ook de belangstelling gewekt voor het begrip van *community development*. Deze benadering begon in de zestiger jaren en richtte zich op een ontwikkelingsproces dat gebaseerd is op initiatief, deelname en toepassing door de gemeenschap zelf. De benadering van het nemen van het initiatief, de participatie in- en de implementatie van het proces door de bevolking zelf is hierbij centraal. Het incorporeert de kennissystemen, culturen en instituties van de lokale gemeenschap in het proces van ontwikkeling.

De belangrijke rol van de lokale gemeenschap in ontwikkeling heeft twee implicaties: 1) het ontwikkelingsbeleid dient zowel economische- als niet-economische factoren te incorporeren; en 2) ontwikkelingsbeleid voor lokale gemeenschappen dat afhankelijk is van de speciale

kenmerken van de gemeenschap, die onderling tussen de gemeenschappen kunnen variëren. Sommige factoren die in het ontwikkelingsbeleid waren verwaarloosd, zoals de socio-culturele en ecologische factoren, zijn langzamerhand in het bredere concept van *community development* opgenomen. Vervolgens werd nadat de benadering van 'duurzame ontwikkeling' die in de tachtiger jaren was geïntroduceerd door Brundtland (WCED 1987), en daarna gevolgd werd door de introductie van het concept van de 'culturele dimensie van ontwikkeling' door Warren Slikkerveer & Brokensha (1995), de aandacht voor *community development* verder uitgebreid naar het concept van *sustainable community development*, zoals voorgesteld door Toledo (2001). De benadering van 'duurzame ontwikkeling' dat economische, sociale en ecologische factoren omvat, heeft ertoe geleid dat de benadering van ontwikkeling meer duurzaam werd opgevat. Uiteindelijk wordt de betrokkenheid van de lokale bevolking in het ontwikkelingsproces als een cruciale factor beschouwd in de succesvolle toepassing van 'duurzame ontwikkeling'. Het verwaarlozen van de culturele factor heeft geleid tot het falen om de doelstellingen van ontwikkeling te bereiken (cf Woodley *et al* 2006). Vandaar dat de recent door COMPAS (2007) geïntroduceerde benadering van 'endogene ontwikkeling' die de visie van *sustainable community development* ondersteunt, zich richt op een voortgaand proces van adaptatie en innovatie in ontwikkeling. In dit kader wordt het universum waarin de nauw met elkaar verbonden menselijke, natuurlijke en spirituele werelden zo opgevat worden om de relaties in een harmonieuze balans te houden. In een dergelijke configuratie kan de effectiviteit van ontwikkeling niet alleen maar door materiele vooruitgang beoordeeld worden, maar ook vanuit de geestelijke verworvenheden en omstandigheden van de leefomgeving van de bevolking (cf. Hiemstra 2008).

De rol van de lokale cultuur en de participatie van de bevolking in ontwikkeling omvatten twee belangrijke concepten in het huidige debat over de 'culturele dimensie van ontwikkeling' (cf Warren, Slikkerveer & Brokensha 1995; Slikkerveer 2012). Beide concepten zijn direct verbonden met het begrip van de gemeenschap, en de wijze waarop duurzame ontwikkeling op het niveau van de gemeenschap geïntroduceerd zou moeten worden. Om *sustainable community development* te bereiken is het onvermijdelijk om de rol van de lokale instituties die in de gemeenschappen gedurende vele generaties hebben gefunctioneerd, daadwerkelijk bij elk ontwikkelingsprogramma te betrekken. De term 'institutie' omvat een algemene indeling van activiteiten die formeel of informeel georganiseerd zijn, evenal organisaties, conventionele kennis, gereguleerde gebruiken en inheemse kennis systemen en praktijken. Bovendien omvat een institutie ook de geschreven en ongeschreven regels, normen, waarden en beperkingen die de mensen begeleiden om onzekerheid te reduceren en hun milieu te beheersen. De incorporatie van zowel formele als informele instituties, inclusief de verschillende normen en lokale gebruiken van op de gemeenschap gebaseerde ontwikkelingsprogramma's hebben geleid tot de belangrijke rol van het 'Plural Community Institutional System' (PCINS) in *sustainable community development* dat verwijst naar een systeem van formele en informele machtsstructuren, instituties, activiteiten, en de utilisatie daarvan, toegepast op verschillende niveaus van de gemeenschap. De 'Plural Community Institutional Systems' (PCINS) hebben aan duurzame ontwikkeling bijgedragen doordat deze de bevolking van de lokale gemeenschap van veel diensten hebben voorzien waaraan de leden behoefte hebben. Het omvat zowel de lokale economie, de socio-culturele en medische voorzieningen en onderwijs, alsook communicatiemiddelen.

Het onderscheid tussen de emic en etic benaderingen van ontwikkeling classificeert de 'Plural Community Institutional System' (PCINS) in het 'Traditional Community Institution' (TRCIN), het 'Transitional Community Institution' (TSCIN) en het 'Modern Community Institution' (MDCIN). Dit onderscheid vereist een speciale methodologie om 'Plural Community Institutional System' (PCINS) vanuit het emic en etic perspectief te analyseren. Terwijl het 'Traditional Community Institution' (TRCIN) wordt beschouwd als een 'bottom-up' institutie,

waarbij de initiatieven van de lokale bevolking in de vestiging en werkwijze daarvan betrokken zijn, kan het 'Modern Community Institution' (MDCIN) worden beschouwd als een 'top-down' institutie dat betrokken is bij de externe invloeden op de vestiging en werkwijze daarvan. Het 'Transitional Community Institution' (TSCIN) wordt gedefinieerd als een institutie die een combinatie vormt tussen enerzijds de externe 'top-down' invloeden op de gemeenschap met anderzijds de interne 'bottom-up' initiatieven van de lokale bevolking zelf. Hoewel elk systeem een andere rol in de gemeenschap speelt, blijkt het 'Traditional Community Institution' (TRCIN) de lokale bevolking al generaties lang van de meest duurzame ontwikkeling te hebben voorzien (cf. Uphoff 1986; Keohane 1988; Watson 2003; Marsh 2003; Menard & Shirley 2005; Agung 2005; Leurs 2010; Aiglsperger 2014; Slikkerveer 2017, 2019). Vervolgens geeft Slikkerveer (2019) een geavanceerde bijdrage aan de uitvoering van de 'bottom-up' benadering in *sustainable community-managed development* met de introductie van de concepten van 'Integrated Microfinance Management' (IMM) and 'Integrated Community-Managed Development' (ICMD) om 'duurzame ontwikkeling' in Indonesië te realiseren.

Deze geïntegreerde benadering, zoals verwoord door Ledgerwood (1998) en verder geoperationaliseerd door Slikkerveer (2007, 2012, 2019), tracht manieren te ondersteunen waarop het perspectief van de lokale bevolking betrokken kan worden bij het beleid, en de plannen en projecten van ontwikkeling, terwijl tegelijkertijd de bestaande instituties van de gemeenschap worden gefunctionaliseerd op een geïntegreerde wijze, teneinde de doelstellingen van op de lokale gemeenschap gebaseerde ontwikkeling te bereiken. In deze benadering wordt een gebalanceerde 'globale-lokale-configuratie' gecreëerd, die volgens Leakey (2016) ruimte biedt aan *'the best of both worlds'* in het ontwikkelingsproces, dat verder versterkt zal worden door een dergelijk integratieproces. Het emic perspectief op het concept van balans is belangrijk aangezien het verband houdt met de harmonische relaties tussen de drie gepercipieerde werelden van de inheemse cosmologieën, waarin de mens een centrale positie inneemt.

In Indonesië komen honderden etno-culturele groepen voor die over de Archipel verspreid zijn, elk met hun eigen specifieke vorm van inheemse cosmologie. Deze sub-culturen zijn grotendeels gefundeerd op hun cosmologieën, in elk waarvan het concept van balans tussen de menselijke, natuurlijke en spirituele werelden een belangrijke rol in hun dagelijks leven speelt. Interessante voorbeelden van dergelijke generaties-oude inheemse instituties worden gegeven door het onderzoek van Agung (2005) naar *Tri Hita Karana* ('Three Foundations of Well-Being') van de Balinese cosmovision, evenals door dit onderzoek naar *Tritangtu* ('Three Realms of Life') van de Sundanese cosmovision in West Java, waarin de harmonieuze balans tussen de drie werelden verwijst naar het welzijn van de lokale bevolking.

De algemene doelstelling van dit onderzoek is om de utilisatie van het 'Plural Community Institutional System' (PCINS) door de lokale bewoners in de Sunda Region van West Java te bestuderen, zoals dat met behulp van de steekproeven in de vier dorpsgemeenschappen is onderzocht. De studie omvat de identificatie, documentatie en analyse van de significante factoren die het utilisatiepatroon van de lokale bevolking beïnvloeden, verdeeld over de drie met elkaar verbonden traditionele, transitionele en moderne instituties op het niveau van de lokale gemeenschappen. Apart van de dynamische configuratie van het utilisatiegedrag door de lokale bevolking van het 'Plural Community Institutional System' (PCINS) in het onderzoeksgebied toont dit onderzoek ook aan, dat de inheemse kennis, geloof en praktijken als deel van hun cosmologie voornamelijk door de armen en groepen met een laag inkomen in de lokale gemeenschappen worden behouden en gepreserveerd, waardoor de bescherming en verbetering van deze dikwijls kwetsbare leden van de gemeenschap zeer urgent is in ontwikkelingsprogramma's en projecten (cf. Sumardjo 2010; Siregar 2010; Djen Amar 2010; Aiglsperger 2014). De resultaten van dit onderzoek tonen ook aan dat de kennis en overtuigingen van de bevolking de neiging vertonen om het patroon van hun utilisatiegedrag te domineren, boven de socio-demografische en economische achtergrondsfactoren van de respondenten. Dat betekent

dat hoewel de 'Modern Community Institutional System' (MCINS) de lokale bevolking economisch heeft gesteund, de socio-culturele motieven dominant blijken te zijn in de praktijk van *Gintingan* dat zich ontwikkeld en aangepast heeft tot verschillende vormen, zoals het bouwen van huizen en waterreservoirs als een typische vorm van een inheemse Sundanese institutie. Deze studie laat echter ook zien, dat zekere discrepanties in de praktijk van *Gintingan* zijn geëvolueerd en aangepast op basis van de verschillende locaties van de vier dorpen waar het onderzoek is uitgevoerd.

Zo vertonen de mensen in de rurale gebieden waar de praktijk van *Gintingan* zich heeft ontwikkeld en aangepast naar verschillende vormen, inclusief het bouwen van huizen en waterreservoirs, dat zij de neiging hebben om deze inheemse instituties te handhaven, terwijl de mensen in het centrale en urbane gebied andere vormen van beschikbare instituties gebruiken. Terwijl mensen in de urbane gebieden tegenwoordig geld moeten sparen of een hypotheek voor vele jaren moeten nemen als zij een huis willen bezitten, prefereert de lokale bevolking van Subang, met name in het dorp, een aangepaste vorm, bekend als *Andilan*. In plaats van de utilisatie van *Gintingan* voor een huwelijksceremonie of rituelen geeft de lokale bevolking er de voorkeur aan om deze inheemse institutie te gebruiken om huizen en waterreservoirs te bouwen. Interessant is, dat de bevolking graag de traditie wil handhaven teneinde de sociale cohesie onder de leden van de gemeenschap te behouden.

In hun opinie zouden transacties met moderne instituties, zoals banken en MFIs eindigen met de afbraak van hun sociale relaties. Deze onderzoeksresultaten ondersteunen het beschikbare theoretisch bewijs, dat verklaart dat de cosmologie van de lokale bevolking van *Tritangtu* niet alleen hun leven beïnvloedt, inclusief de utilisatie van 'Community Institutional Systems' (CINS), maar ook dat de lokale bevolking hun voorkeur uitspreekt voor de utilisatie van de Traditional Community Institution (47.5 %), in vergelijking met de bestaande Transitional Community Institution (32.5%) en de Modern Community Institution (20%). Dit resultaat geeft een positief perspectief op de revitalisering van de 'Traditional Community Institution's (TRCIN) in Subang, die op hun beurt het proces van *sustainable community development* zou versterken.

De theoretische implicaties van de resultaten van dit onderzoek naar de rol van de voorgestelde 'Integrated Community Institutions' (INCIN) in *sustainable community development* worden ondersteund door de op bewijs gebaseerde resultaten uit het onderzoek. Het relatief hogere utilisatiegedrag van de lokale bevolking van de 'Traditional Community Institution'(TRCIN) en de 'Transitional Community Institution' (TSCIN) staat los van de huidige processen van globalisering en modernisering in het onderzoeksgebied. In dit verband vertoont de lokale bevolking de neiging om meer waarde te hechten aan de handhaving van een harmonieus gebalanceerd leven, met name binnen hun gemeenschap en milieumilieu.

De resultaten van deze studie versterken de theoretische implicaties van de op bewijs gebaseerde gegevens dat de lokale bevolking er de voorkeur aan geeft om de traditionele gemeenschaps-instituties te gebruiken, eerder dan de beschikbare alternatieve transitionele en moderne instituties. De resultaten tonen ook aan, dat de benadering van het emic perspectief een bevestiging is dat de rol van de 'culturele dimensie van ontwikkeling' zoals geïntroduceerd door Warren, Slikkerveer & Brokensha (1995) ook van cruciaal belang is in de regio van Subang, waar de bevolking nog steeds hun culturele tradities toepassen en de functionalisering van de inheemse instituties integreren in *sustainable community development*, evenals de daarbij betrokken toepassing van de op de *ethnoscience* gebaseerde methoden en technieken om het onmisbare emic perspectief te onderzoeken. Deze zijn immers cruciaal om *sustainable community development* te realiseren, hetgeen in sterke tegenstelling staat tot de weinige kritieke visie op het succes van de integratie van cultuur binnen het ontwikkelingsproces.

De realisering van de grote betekenis van een dergelijke integratie van de socio-culturele context in het ontwikkelingsbeleid zoals dit in dit huidige onderzoek wordt onderstreept, zou het

Ministerie van Nationale Ontwikkeling & Planning (BAPPENNAS meer aandacht te schenken aan de wijze waarop de ‘culturele dimensie van ontwikkeling’ geïntegreerd zou kunnen worden. Bovendien impliceren de onderzoeksresultaten ook, dat toekomstig ontwikkelingsbeleid rekening houdt met de culturele diversiteit zoals deze besproken is in de theoretische oriëntatie in samenhang met het ondersteunende bewijs van dit onderzoek. De uniformiteit van de ontwikkelingsbeleid met een focus op de ‘top-down’ benadering van ontwikkeling zou niet voortgezet moeten worden, en deze zou tenminste geïntegreerd moeten worden met de duurzame oriëntatie naar realistische ‘bottom-up’ initiatieven op het niveau van de gemeenschappen. Een dergelijke reorientatie vereist een ‘bottom-up’ benadering om de lokale bevolking zelf daarbij te betrekken en macht te geven om te beslissen op welke wijze zij hun welvaart willen verbeteren door te participeren in de lokale ontwikkelingsprocessen van dergelijke innovatieve strategieën van ‘Integrated Community-Managed Development’ (ICMD). Bovendien wordt aanbevolen om met de psycho-sociale factoren betrokken bij inheemse kennis, geloof, praktijken en instituties rekening te houden teneinde verder bij te dragen aan het creëren van milieu- en sociaal duurzame vormen van ontwikkeling.

Aangezien lokale wijsheid en ervaring hebben aangetoond, dat zij overleven als een integraal onderdeel van de lokale cultuur en de daarmee verbonden cosmologie van een gemeenschap waarin inheemse instituties zoals *Gintingan* een dergelijk belangrijke rol spelen, deze in overweging zouden genomen moeten worden in toekomstige nationale processen van planning en toepassing van beleid. Terwijl de ‘Traditional Community Institution’ (TRCIN) gebruikt zijn door de bevolking van Indonesië over vele generaties, zijn de ‘Modern Community Institution’ (MDCIN) en de ‘Transitional Community Institution’ (TSCIN) later in de gemeenschappen geïntroduceerd, hoofdzakelijk door de ‘top-down’ benadering van ontwikkelingsbeleid en ondersteunende schema’s. Desalniettemin hebben de ‘Traditional Community Institutions’ (TRCIN) ook geprofiteerd van het proces van globalisering, inclusief het toegenomen gebruik van de media, waarmee traditionele kennis, geloof en praktijken onder de vele mensen buiten de gemeenschappen verspreid worden.

Het resultaat van het ‘Plural Community Institutional System’ (PCINS) in de Sunda Region van West Java voorziet in een interessant fenomeen, dat verder onderzoek behoeft teneinde aanvullende steun te verlenen voor de toekomst van beleid en praktijken voor gemeenschapsinstituties, die gericht zijn op de verbetering van de algehele welvaart van de bevolking op het niveau van de gemeenschap.

Deze studie heeft de beoogde doelstellingen als volgt bereikt:

Ten eerste: de theoretische oriëntatie wordt in Hoofdstuk II gepresenteerd, waarin de rol van de ‘Plural Community Institutional Systems’ (PCINS) in *sustainable community development* wordt uiteengezet, met speciale nadruk op de rol van ‘Traditional Community Institution’ (TRCIN). Het omvat een beschrijving van de invloed van globalisering op dit systeem in Indonesië, en op welke wijze de perspectieven van de ethno-economie en ethno-ontwikkeling operationeel zijn in de global-local interacties. Het debat in ontwikkelingsstudies onderstreept in Hoofdstuk II het feit, dat de ‘culturele dimensie van ontwikkeling’ niet kan worden verwaarloosd bij de pogingen om welvaart te bereiken als de centrale doelstelling van elk duurzaam ontwikkelingsprogramma, inclusief de pogingen om armoede te verlichten. Pogingen tot de reductie van armoede door alleen de economisch-financiële benadering zou niet alleen leiden tot mislukking, maar zou ook deze doelgroep van de bevolking in de gemeenschappen buitensluiten, indien zij niet betrokken worden in het algehele ontwikkelingsproces. Terwijl armoede momenteel gemeten wordt aan de hand van multidimensionele factoren, bestaat er behoefte aan een geïntegreerde benadering van de verbetering van welvaart op gemeenschapsniveau, inclusief de incorporatie van de participatie van de bevolking in het beleid, en de plannen en programma’s van ontwikkeling. De theoretische

orientatie op de rol van de 'Plural Community Institutional Systems' (PCINS) in *sustainable community development* ondersteunt de argumenten en resultaten van de huidige studie. De utilisatie van de traditionele gemeenschapsinstituties zoals door de lokale bevolking is gerapporteerd lijkt tamelijk onafhankelijk van de processen van globalisering en modernisering, waarbij zij de voorkeur vertonen om een gebalanceerd leven te handhaven, in het bijzonder binnen hun gemeenschap en leefomgeving. Deze gebieden omvatten niet alleen de regio's van hoog- en laagvlakten, maar ook rurale en urbane zones en milieugebieden.

De complementaire combinatie van kwalitatief en kwantitatief onderzoek is niet alleen gebruikt om een beter begrip van het onderwerp te verkrijgen, maar ook om een algemeen beeld te krijgen van de spreiding van het utilisatiegedrag door de lokale bevolking van de naast elkaar bestaande gemeenschapsinstituties. De kwantitatieve gegevens zijn met behulp van huishoud surveys verzameld tussen maart en mei 2012 in aansluiting op het ethnografisch veldwerk dat uitgevoerd is in maart 2011. Het onderzoek is aangevuld met enkele bezoeken aan het gebied tussen 2011 en 2016, teneinde te verifiëren of de verzamelde gegevens van het onderzoek up-to-date waren.

De geschikte conceptuele modellen die in dit onderzoek voor de analyse van gegevens zijn gebruikt, zijn gebaseerd op het 'Transcultural Utilisation Model', dat is ontwikkeld door Slikkerveer (1990, 1995, 2012), en dat de evaluatie mogelijk maakt van de cognitieve en gedragsmatige componenten van gedrag van specifieke groepen of gemeenschappen als 'systemen' in een speciaal op processen gebaseerde wijze. Het onderzoek maakt gebruik van een multidimensionele benadering van *ethno-economics* en de 'cultural dimension' van *sustainable community development*, 'gebaseerd op het belangrijke bewijs dat het gedrag van een individu wordt beïnvloed door een aantal factoren, t.w. socio-demografische, psycho-sociale, gepercipieerde en in staat stellende behoeften, institutionele, en milieufactoren, en interveniërende variables.

Ten derde, het algemene profiel en de sociografie van het onderzoeksgebied worden beschreven in Hoofdstuk IV, inclusief de socio-economische ontwikkeling van de regio, en een overzicht van het socio-economische ontwikkelingsbeleid van Indonesië, West Java en het Subang District. De korte beschrijving van Indonesië en Subang als het onderzoeksgebied verschaft een belangrijk inzicht in Indonesië als een land met honderden ethno-culturele groepen, inclusief de Sundanese bevolkingsgroep. Een beschrijving van de situatie van het onderzoek wordt grotendeels gepresenteerd op basis van kwalitatieve onderzoeksgegevens in de vorm van de sociografie van Subang in de Sunda Region van West Java in Indonesië. De sociografie beschrijft de historische achtergrond van de socio-economische ontwikkeling in het gebied inclusief de economische activiteiten en de verschillende aanwezige 'Plural Community Institutional Systems' (PCINS) op het niveau van de gemeenschap, met name de inheemse institutie van *Gintingan*, alhoewel de details van deze institutie verder in Hoofdstuk VII worden uitgewerkt.

Ten vierde, de specifieke profielen van de vier dorpen waar het onderzoek is uitgevoerd worden beschreven in Hoofdstuk V, inclusief hun socio-demografische en socio-economische profielen. Het omvat ook de uitwerking van het concept en de toepassing van het bestaande 'Plural Community Institutional System' (PCINS) en de rol daarvan in *sustainable community development* in het onderzoeksgebied. Door toepassing van de participatore emic benadering heeft de onderzoeker verscheidene maanden bij de bevolking in de vier geselecteerde dorpen gewoond in de Sunda Region van Subang in West Java, die gelegen zijn in rurale, semi-rurale, semi-urbane en urbane gebieden in het onderzoeksgebied. Dat betreft *Cimanglid* (een rurale gemeenschap), *Bunihayu* (een semi-rurale gemeenschap), *Mayangan* (een semi-urbane gemeenschap) and *Sukamelang* (een urbane gemeenschap).

Ten vijfde: het concept en de benaderingen van *sustainable community development* in Indonesië wordt uitgewerkt in Hoofdstuk VI, dat zowel een evaluatie van de vooruitgang van het ontwikkelingsproces, alsook van de behoefte om het 'Community Institutional System' (CINS) in deze benadering te incorporeren, met name de traditionele gemeenschapsinstituten. De uitwerking toont de ontoereikende, vooral beperkte financiële en economische benaderingen aan van *community development*, dat gevolgt wordt door een nadruk op de belangrijke rol van de cultuur en de gemeenschapsinstituten in ontwikkeling op het niveau van de gemeenschap. Er wordt aangetoond, dat Ind Indonesië ermee heeft geworstelt om de vooruitgang in het ontwikkelingsproces te verbeteren, dat verder gaat dan alleen maar financiële en inkomensgerichte maatregelen. De betrokkenheid daarbij van een inheemse institutie zoals *Gintingan* in beleid, plannen programma's is door de regering verwaarloosd. Zo heeft de centrale en lokale regering nauwelijks rekening gehouden met de belangrijke culturele dimensie van inheemse kennis systemen (IKS), en cosmologieën, evenals met lokale wijsheid, ondanks het feit de regering zich bewust is van het belang om de *Sustainable Development Goals* (SDGs) van de United Nations (2015) te bereiken.

Ten zesde: de beschrijving van de Sundanese cosmologie van *Tritangtu* en de invloed daarvan op het levensonderhoud van de Sundanese bevolking, in het bijzonder in het onderzoeksgebied van Subang, wordt uitgewerkt in Hoofdstuk VII. De Sundanese cosmologie omvat het traditionele principe van het handhaven van een harmonieuze balans in het leven tussen de werelden van mensen, goden en de natuur als onderdeel van het universum dat gericht is op het bereiken van een hoge staat van welzijn. De Sundanese cosmologie van *Tritangtu* beïnvloedt de lokale Sundanese bevolking in de verschillende activiteiten van hun leven, kunst, cultuur en instituties. Op deze wijze vertegenwoordigt *Tritangtu* een voorbeeld hoe de Sundanese cosmologie de sociale interacties en instituties in hun dagelijks leven beïnvloedt, met name hun socio-economische en culturele activiteiten. De inheemse institutie is gebaseerd op gemeenschapszin en participatie. Dit is bekend bij alle individuen en huishoudens van de lokale bevolking van Subang, waarbij wel rekening dient te worden gehouden dat deze traditie reeds vele jaren wordt toegepast.

Hoewel de traditionele institutie van *Gintingan* zich in verschillende vormen ontwikkeld en aangepast heeft, vertoont de lokale bevolking in de rurale gebieden de neiging om de dit type traditionele institutie te handhaven, terwijl de bevolking in de centrale en urbane gebieden andere typen van instituties gebruiken, voornamelijk vanwege de beschikbaarheid van moderne gemeenschapsinstituten. De lokale bevolking wordt gemotiveerd om de praktijk van deze inheemse institutie aan te houden teneinde de sociale cohesie onder de bevolking in de dorpen te handhaven, terwijl zij ervan overtuigd zijn dat het aangaan van transacties met moderne instituties zoals banken en MFIs nadelig zou zijn voor hun sociale interacties.

Ten zevende: de kwantitatieve resultaten van het onderzoek door de analyse van de stapsgewijze *bivariate* en *mutual relations analyses* van de household surveys worden in Hoofdstuk VIII uitgewerkt, en tonen de differentiële relaties van significante factoren aan in relatie tot het gerapporteerde utilisatiegedrag van de 'Traditional, Transitional en Modern Community Institutional Systems' door de lokale bevolking in Subang.

De resultaten van het onderzoek bevestigen de bestaande theorie en eerder empirisch bewijs dat de inheemse cosmologie van *Tritangtu* van de lokale bevolking hun leven en levensonderhoud beïnvloeden, inclusief hun utilisatie van het 'Community Institutional System' (CINS), waarover de lokale bevolking, vertegenwoordigd door 345 respondenten uit de steekproeven van de dorpen in Subang rapporteert, dat zij er de voorkeur aan geven om gebruik te maken van de traditionele gemeenschapsinstitutie (47.5 %), in vergelijking tot de bestaande transitionele gemeenschapsinstitutie (32.5%) en de moderne gemeenschaps-institutie (20%).

De factoren die het meest van invloed blijken te zijn op de utilisatiepatronen betreffen: 1) de socio-demografische variabelen; de relatie tot het huishouden, geslacht, en het beroep van de respondent; 2) de psycho-sociale variabelen; kennisniveau van bestaande tradities en gebruiken; kennisniveau van moderne instituties gerelateerd aan financiële dienstverlening en medische zorg; het geloof in Sundanese levensstijl, en het geloof in een cosmopolitische levensstijl; 3) de gepercipieerde behoeften; respectievelijk de financiële behoefte, medische zorg, onderwijs, en tenslotte sociale ondersteuning vanuit de gemeenschap; 4) de in staat stellende variabelen; de mogelijkheid om te kunnen sparen; 5) de institutionele variabelen; respectievelijk het doel van traditionele instituties; het doel van moderne instituties; het doel van transitionele instituties; en tenslotte de organisatiestructuur van moderne instituties; 6) de omgevingsvariabelen; de natuurlijke omgeving van het dorp; de geografische zones van het dorp; de residentiele status in het dorp; 7) de interveniërende variabelen, waarvan er twee van invloed bleken te zijn, t.w. de publieke promotie van moderne instituties; de commerciële organisatie en de regulering van moderne instituties.

Ten achtste: de stapsgewijze analyse van de kwantitatieve data wordt voortgezet in Hoofdstuk IX, waarin de dynamiek van de relaties tussen de bovengenoemde zeven blokken van variabelen verder wordt uitgewerkt naar een model voor de toepassing van het systeem van ‘Plural Community Institutional Systems’ (PCINS). De uitwerking moet leiden tot een strategisch bruikbaar instrument om duurzame ontwikkeling op lokaal niveau, en een participerende rol daarin van de bevolking te bereiken. De multivariate regressieanalyse, die gebruik maakt van een non-lineaire canonische correlatie analyse (OVERALS) op grond van de kleinste kwadraten methode om de waarde van relaties tussen de genoemde blokken te laten zien, toont daarmee ook de validiteit van het utilisatiemodel aan. Het model laat verder zien, dat de respondenten uit de vier dorpen een voorkeur hebben voor de traditionele instituties, ten opzichte van de utilisatie van transitionele en moderne instituties.

Tenslotte: de conclusies, implicaties en aanbevelingen worden gepresenteerd in Hoofdstuk X, en geven aan op welke wijze het onderzoek is uitgevoerd en beantwoordt aan de betreffende doelstellingen. Verder wordt aangegeven in hoeverre de theoretische, methodologische en praktische implicaties kunnen worden teruggevoerd op de validiteit van de emic benadering en de in dit onderzoek toegepaste ‘Leiden Ethnosystems Approach’. Het hoofdstuk presenteert daarnaast een strategisch model van ‘Integrated Community Institutions’ (INCIN), dat is voortgekomen uit de voorafgaande modellen van ‘Integrated Microfinance Management’ (IMM), en het recente ‘Integrated Community Management Development’ (ICMD), die zijn geïntroduceerd door Slikkerveer (2007, 2012, 2019). Het model is gebaseerd op de analyse van de gedragspatronen in de utilisatie van het ‘Plural Community Institutional System’ (PCINS) door de lokale bevolking en moet dienen als een instrument voor een ‘bottom-up’ benadering van ontwikkeling.

Het is de verwachting dat het model zal bijdragen aan de uitbreiding van de toegepaste *ethnoscience* voor ontwikkelingsvraagstukken, en als ondersteuning zal dienen voor beleidsmakers die zich richten op duurzame ontwikkeling. Zo zal het model een bijdrage leveren aan het bereiken van duurzame ontwikkeling op lokaal niveau, met name voor de bevolking van Subang, en uiteindelijk voor geheel Indonesië.